

ІННОВАЦІЙНІ НАВЧАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ КУРСАНТІВ: АДАПТАЦІЯ ДО СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У статті проаналізовано вплив інноваційних технологій на процес вивчення англійської мови курсантами військових вищих навчальних закладів із метою покращення іноземної підготовки. За результатами опитування двох цільових категорій (здобувачів освіти і викладачів англійської мови) підтверджено важливу роль застосування новітніх цифрових технологій у підвищенні мовленнєвих компетентностей і мотивації майбутніх офіцерів до вивчення англійської мови.

У праці сформульовано зміст інноваційних технологій і визначено шість ключових напрямів застосування у навчальному процесі: інтерактивні онлайн-платформи; мобільні додатки; дистанційні платформи; адаптивні навчальні платформи; системи віртуальної (VR) та доповненої (AR) реальності; мультимедійні технології. Зроблено заключення про підтримку переважною більшістю курсантів впровадження інноваційних технологій, зокрема мобільних додатків, відео- та аудіо- матеріалів, онлайн-курсів, що найбільш ефективно сприяють розвитку навичок слухання й говоріння. Також виявлено недостатню підготовленість викладачів до інтеграції цифрових технологій у навчальний процес, насамперед, через низький рівень їх обізнаності щодо можливостей і обмежень таких ресурсів.

На основі проведеного аналізу запропоновано рекомендації, які включають підвищення кваліфікації викладачів, проведення навчально-практичних семінарів, розробку методичних рекомендацій із використання інноваційних навчальних технологій та коригування організації проведення відкритих і показових аудиторних занять.

У висновках наголошено, що поєднання традиційних методів викладання з інноваційними технологіями сприяє створенню ефективного навчального середовища, підвищенню мотивації курсантів до вивчення англійської мови та розвитку їхньої іноземної компетентності.

Ключові слова: курсант, вищий військовий навчальний заклад, мовна підготовка, англійська мова, мотивація, інноваційні навчальні технології, Збройні Сили України.

В умовах повномасштабної війни, розв'язаної Росією проти нашої держави, мовна підготовка (МП) курсантів Збройних Сил України (ЗСУ) набула особливої актуальності та значимості. Володіння англійською мовою (АМ) є стратегічно важливим для євроінтеграції України, зміцнення її національної безпеки та досягнення оперативної взаємосумісності українських військ та збройних сил країн-членів НАТО. Цілове впровадження стандартів Альянсу, швидке й якісне освоєння іноземних зразків озброєння та військової техніки, а також участь у міжнародних навчальних і тренувальних програмах висувають високі вимоги до рівня мовної компетентності майбутніх офіцерів.

Стратегічною метою МП у військових вищих навчальних закладах (ВЗВО) ЗСУ є забезпечення підготовки випускників з рівнем володіння АМ не нижче СМР 2 («Функціональний») відповідно до стандарту НАТО STANAG 6001 [1, с. 1–3]. Водночас значна частина здобувачів військової освіти демонструє мовленнєві компетентності, що не відповідають встановленим стандартам, ускладнюючи виконання зазначених завдань у визначені терміни [2]. Серед головних причин такого стану – низький початковий (вступний) рівень володіння АМ у курсантів та їх недостатня мотивація до опанування іноземних дисциплін.

Збільшення обсягу МП здобувачів освіти у Національній академії сухопутних військ (НАСВ) з 2021 р. на 15–20%, зокрема, до 520 годин практичних занять, автоматично не дозволяє кардинально підвищити ефективність МП [2]. Згідно з дослідженнями [1, с. 34] для досягнення випускниками рівня СМР 2 їхній початковий ступінь має бути не нижче СМР 1 або, щонайменше, СМР 0+. Проте значна частина курсантів вступає до ВЗВО із нижчим рівнем володіння АМ, що обумовлено великим обсягом набору та іншими пріоритетами у їх підготовці, які в умовах війни є невідкладними. За результатами опитування, проведеного у низці українських ВЗВО у 2021–2022 рр., лише 28,7% респондентів із числа здобувачів освіти надавали високий пріоритет вивченню мовних дисциплін у порівнянні з іншими навчальними предметами [2]. Тільки 21,4% курсантів виявили готовність систематично та цілеспрямовано працювати над підвищенням мовної компетентності, виділяючи для цього додаткові часові ресурси [2]. З урахуванням сьогоденних актуальних воєнних викликів та загроз, необхідно констатувати, що ця тенденція посилилася. Відтак, формування і стимулювання мотивації майбутніх офіцерів до вивчення англійської мови набуває додаткового значення, є одним із магістральних і насущних науково-практичних завдань в удосконаленні їх мовної підготовки.

Зазначена проблематика розглядається у низці наукових праць, зокрема, в дослідженнях В. Богуцького [3]; Л. Захарової, П. Черника [4]; Н. Щоголевої [5]. Так, у роботі [3] проаналізовано фактори підвищення мотивації, розподіляючи її на зовнішню (соціальна мотивація та перспективи розвитку) і внутрішню (комунікативна та навчальна). Автори статті [4] досліджують чинники формування мотивації до вивчення іноземних мов, пропонуючи педагогічні засоби для її оптимізації. У свою чергу, дослідження [5] обґрунтовує значимість застосування інноваційних методів, спрямованих на покращення мотивації курсантів у вивченні АМ.

На сьогодні українська військова освіта зазнає масштабного реформування й адаптації до сучасних потреб і викликів, головним чином, через триваючу російсько-українську війну (2014 – теперішній час) та глобальні процеси цифровізації [6]. У цьому контексті у МП курсантів дедалі важливішу роль відіграють інноваційні навчальні технології (ІНТ), спрямовані на стимулювання інтересу здобувачів освіти до вивчення АМ. Перспективність, теоретичні засади та практичні аспекти реалізації ІНТ знайшли відображення у численних дослідженнях, зокрема, у працях Ю. Самсонової, О. Шевченко, С. Прядун, С. Петкун, Н. Стаценко [7], В. Баньой, О. Харківської, Г. Шкурко, М. Яцків [8], Н. Іваненко, Ю. Герасименко, В. Костенко [6] та Т. Пилаєвої [9].

Аналіз наукових джерел [6–9] підтверджує чинну тенденцію активного впровадження у ВЗВО інноваційних навчальних технологій, що базуються на процесах конвергенції та синергії сучасних педагогічних методів із новітніми цифровими технологіями (НЦТ) для створення оптимального цифрового навчального середовища, адаптованого до вимог підготовки майбутніх офіцерів. Такі цифрові засоби та ресурси, зокрема інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), охоплюють як апаратну інфраструктуру (комп'ютери, мережеве обладнання, сервери, мобільні пристрої тощо), так і навчальний контент (програмне забезпечення, бази даних, онлайн-курси, електронні ресурси і т. ін.). Інтеграція цих технологій в освітній процес у різних комбінаціях сприяє формуванню синтезованих навчальних методик, що підвищують рівень інтерактивності, персоналізації й ефективності опанування слухачами англійської мови [6–9].

Попри зростаюче значення інноваційних навчальних технологій у мовній підготовці курсантів, залишаються відкритими такі ключові питання:

1. Наскільки широко й активно реалізуються ІНТ під час аудиторних і самостійних занять із вивчення АМ майбутніми офіцерами?

2. Які переваги й обмеження має використання НЦТ у МП курсантів?

3. Якою мірою ІНТ сприяють підвищенню рівня володіння курсантами іноземною мовою?

Мета статті – дослідити вплив інноваційних навчальних технологій на процес вивчення курсантами англійської мови в інтересах подальшого підвищення ефективності їх застосування.

У межах виконання поставлених завдань застосовано загальнонаукові, спеціальні та конкретно-проблемні методи. Зокрема, використано алгоритм і методологію стандартизованого двоетапного процесу вивчення та впровадження досвіду ЗСУ [10], що включає: 1) збір та аналіз спостережень і результатів опитувань; 2) прийняття рішення, впровадження та поширення підсумків дослідження.

Базовими вхідними даними дослідження були результати опитування поміж двох цільових груп: курсантів і викладачів англійської мови. Нижче наведено результати анкетування, виконаного восени 2024 р. для курсантів провідних ВЗВО ЗСУ, включаючи НАСВ:

1. Як часто Ви використовуєте ІКТ для вивчення чи підготовки до занять з АМ: кілька разів на тиждень – 42,9%; один раз на тиждень – 11,2%; кілька разів на місяць – 13,7%; рідко – 26,7%; не використовую – 5,5%.

2. Чи Ви використовуєте платні ІКТ для вивчення АМ: так – 85,1%; ні – 14,9%.

3. Як часто Ваш викладач застосовує ІКТ під час занять з АМ: часто – 55,3%; рідко – 36,6%; ніколи – 8,1%.

4. Які саме засоби ІКТ Ваш викладач найчастіше застосовує під час занять з АМ: онлайн платформи – 17,4%; відео/аудіо програмні продукти – 57,8%; інтерактивна дошка – 11,8%; мобільні додатки – 6,4%; тестові середовища – 4,7%; інші засоби – 1,9%.

5. Чи використовує Ваш викладач засоби ІКТ для оцінювання рівня володіння АМ: так – 69,6%; ні – 30,4%.

6. Чи впливає застосування ІКТ на Вашу мотивацію та зацікавленість до вивчення АМ: так – 46%; частково – 47,8%; ні – 6,2%.

7. Які ІКТ, на Вашу думку, найбільше сприяють підвищенню мотивації до вивчення АМ: онлайн платформи («Duolingo», «Babbel», «Roseta Stone» та інші) – 30,4%; відеоуроки та онлайн курси («Engfouragmy» тощо) – 19,9%; мобільні додатки («Duolingo», «Babbel» і т. ін.) – 10,6%; віртуальні класи та вебінари – 5,9%; ігрові платформи та геймефікація – 8,7%; соціальні мережі та мовні спільноти – 12,7; подкасти, онлайн підручники – 11,8%.

8. Чи Ви б хотіли, щоб Ваш викладач частіше використовував ІКТ на заняттях із АМ: так – 87,6%; ні – 12,4%.

9. На Вашу думку, чи сприяє застосування ІКТ удосконаленню рівня володіння АМ: так – 58,4%; частково – 39,8%; ні – 1,8%.

10. Як Ви оцінюєте ефективність використання ІКТ для вивчення та підвищення рівня володіння АМ: ефективне – 52,2%; частково ефективне – 45,3%; неефективне – 2,5.

11. Для якого з видів мовленнєвої діяльності застосування ІКТ є найбільш ефективним для Вас: слухання – 39,8%; читання – 18,6%; письмо – 8,7%; говоріння – 32,9%.

11. Які з наведених засобів ІКТ Ви вважаєте найбільш ефективними для підвищення Вашого рівня володіння АМ: онлайн платформи – 16,1%; онлайн курси – 26,1%; мобільні додатки – 15,5%; відео/аудіо матеріали – 27,3%; соціальні мережі, мовні спільноти – 9,9%; електронні підручники, аудіокнижки тощо – 5,1%.

12. З якою метою, на Вашу думку, ефективно використовувати ІКТ в процесі вивчення АМ (вибрати один або кілька варіантів): для повторення навчального матеріалу – 52,8%; для підготовки до практичних занять

із МП – 36,6%; для самостійного вивчення АМ – 48,4%; для дистанційного вивчення АМ – 32,3%; для удосконалення мовленнєвих навичок – 64%; у ході практичних занять із МП – 29,8%.

Підсумки цього опитування підтверджують той факт, що застосування ІНТ у МП значно впливає на зацікавленість курсантів до вивчення АМ. Найбільш дієвими засобами визнані відео- та аудіоматеріали, онлайн-курси та мобільні додатки, які сприяють розвитку навичок слухання та говоріння. Впровадження НЦТ в освітній процес підтримується більшістю курсантів (87,6%), що підтверджує їх готовність до інноваційних методів навчання. Для підвищення ефективності МП викладачам слід адаптувати застосування таких технологій до індивідуальних потреб курсантів, а також частіше використовувати ІКТ для оцінювання знань.

Другим компонентом вхідної інформації дослідження стали результати вивчення у листопаді 2024 року практики реалізації ІНТ викладачами кафедри іноземних мов і військового перекладу НАСВ. Серед основних висновків цього аналізу потрібно виокремити недостатні знання і вміння викладачів щодо інтеграції НЦТ у навчальний процес, зокрема, низький рівень їх обізнаності про можливості та обмеження цих технологій.

Із урахуванням функціонального та цільового призначення, технічних можливостей НЦТ, було сформульовано шість головних аспектів застосування інноваційних технологій у НАСВ [6–9]:

1. Інтерактивні онлайн-платформи. Гарантують доступ до онлайн-курсів і тренувальних програм, таких як «Duolingo», «Babbel», «Roseta Stone» та інших. Вони орієнтовані на структуроване вивчення АМ із використанням інтерактивних ресурсів, що можуть бути ефективно застосовані як під час аудиторних занять, так і самостійних занять. Також, навчальні платформи, (наприклад, «iSLCOLLECTIVE») надають безплатний доступ до інтерактивного контенту з вивчення АМ, включаючи робочі аркуші, відеоуроки та презентації. Крім того, в інтересах індивідуальної МП курсантів доцільно використовувати безкоштовні онлайн-курси АМ, запропоновані різними спільнотами та організаціями, наприклад, «English for Military» (Гончаренко центр), «English Tutor School» (м. Львів). Такі програми охоплюють як базовий рівень знання мови, так і спеціалізовану військову лексику та комунікацію.

Вищенаведені ресурси мають певні обмеження, оскільки більшість із них потребують стабільного доступу до Інтернету, що може ускладнити їх використання в польових умовах, а набір на безкоштовні курси є лімітованим.

2. Мобільні додатки. Забезпечують зручний доступ до навчальних матеріалів у будь-якому місці за наявності мобільного зв'язку, що сприяє гнучкості та ефективності навчання. Наприклад, завдяки застосункам «Babbel», «BBC Learning English», «Duolingo», «ELSA Speak», «LingQ», «Memrise», «Roseta Stone», курсанти мають можливість займатися інтерактивними курсами базової та військової АМ навіть у польових умовах. Ці курси дозволяють удосконалювати всі види мовленнєвої діяльності в ігровій формі, адаптуючись до індивідуальних потреб. Також інші мобільні платформи, такі як «Military English Course» (Trinity Education Group), «Military English Course» (Let's Get Ready for STANAG 6001/SLP/JFLT Exam), «Wordwall», «Quizlet», «Military Times», «Military War TV», «Military Ethics», успішно застосовуються викладачами для спеціальної МП курсантів.

Проте тільки деякі з цих додатків пропонують безкоштовні можливості (наприклад, «BBC Learning English», «Duolingo», «Wordwall» і «Quizlet»), тоді як більшість послуг мобільних ресурсів є платними. Крім того, частина платформ обмежується певними форматами, такими як відео або телевізійні матеріали, що зменшує їх функціональність у навчальному процесі. Серед інших обмежень для більшості мобільних застосунків можна виділити необхідність постійного доступу до Інтернету та залежність ефективності навчання від мотивації курсантів до самостійної роботи.

3. Дистанційні платформи. Забезпечують комплексне вивчення АМ під час практичних і самостійних занять завдяки інтерактивним вправам, модульному формату навчання та участі у вебінарах. Основними інструментами є спеціалізовані платформи, такі як «MOODLE» і «ADL», що, зокрема, містять спеціалізовані мовні курси ЗСУ, включаючи дистанційний курс із МП, розроблений у НАСВ. У цьому напрямі також використовується багатофункціональна платформа «BigBlueButton», яка підтримує проведення онлайн-конференцій, дистанційних мовних курсів, інтерактивних клубів та віртуальних навчальних занять.

До визначальних переваг указаних технологій належить їх універсальність, що дозволяє ефективно поєднувати самостійне та кероване викладачем навчання, а також можливість адаптації матеріалів до індивідуальних потреб курсантів. Головні обмеження використання таких платформ включають залежність від стабільного доступу до Інтернету та наявності відповідної технічної інфраструктури, а також необхідність постійного контролю з боку викладачів для перевірки залучення слухачів до дистанційного навчання. Крім того, є необхідність підвищення кваліфікації самих викладачів для ефективного використання цих платформ.

4. Адаптивні навчальні платформи. Прикладами таких технологій є «Coursera», «Knewton», «DreamBox Learning» та «Duolingo Max», які ґрунтуються на використанні штучного інтелекту та мультимедійних ресурсів, що дозволяє забезпечувати індивідуалізоване вивчення АМ через персоналізовані підходи до формування у курсантів всіх чотирьох мовленнєвих компетентностей, автоматичний аналіз і оцінювання їх знань. Крім того, стрімко розвиваються перспективні адаптивні платформи на основі штучного інтелекту («EdApp», «Kahoot!+ AI», «Quizizz», «Smart Sparrow», «Google Classroom+AI»), що спрямовані на полегшення та оптимізацію роботи викладачів.

На сьогодні використання адаптивних платформ має значні обмеження. Передусім, підтримка і використання таких систем вимагають суттєвих фінансових затрат, що в умовах триваючої війни не є пріоритетним і доступним для ВЗВО ЗСУ. Ефективне впровадження таких технологій потребує належного технічного забезпечення та відповідної підготовки як викладачів, так і курсантів. Крім того, певні обмеження стосуються конфіденційності персональних даних користувачів, оскільки ці платформи часто потребують надання великої кількості особистої інформації.

Незважаючи на лімітований функціонал у порівнянні з преміум-версіями, варто розглядати більш прості та безкоштовні версії адаптивних платформ, такі як «ChatGPT», «Qwen 2.5», «DeepSeek-V3» і «Duolingo». Вони дозволяють розвивати граматику, лексику та всі види мовленнєвої діяльності, залишаючись доступними для широкого кола користувачів. Також для викладачів ці технології пропонують зручні інструменти для створення інтерактивних вправ, тестів і навчальних матеріалів, підготовки та організації занять.

5. Системи віртуальної (VR) та доповненої (AR) реальності. Активно застосовуються для моделювання бойових сценаріїв та розвитку професійних навичок. У багатьох випадках ці технології передбачають використання англійської мови, зокрема у «Системі імітаційного моделювання JCATS», а також в інших симуляторах і тренажерах НАСВ. Це дозволяє не лише відтворювати бойові сценарії, але й сприяє розвитку мовленнєвих компетентностей майбутніх офіцерів у професійній діяльності. Важливу роль у цьому процесі відіграє співпраця кафедри іноземних мов і військового перекладу з іншими підрозділами НАСВ у сфері мовного консультування, розроблення спеціалізованих словників та узгодження навчальних програм. Також прикладами використання VR/AR технологій для моделювання бойових дій із поєднанням вивчення АМ є системи «VIRTSIM» і «ZSpace». Основними обмеженнями таких технологій є висока вартість обладнання та програмного забезпечення, потреба у спеціалізованій технічній підтримці, належна «цифрова грамотність» викладачів і курсантів.

Поза тим, необхідно підкреслити зростаючу зацікавленість курсантів у використанні віртуальних ігор, таких як «PUBG», «Call of Duty: Warzone», «Arma 3», «Squad», «Counter-Strike 2». Попри те, що ці мобільні та комп'ютерні застосунки не належать до класичних VR/AR-систем і не мають офіційного навчального статусу, вони ефективно можуть виконувати аналогічні функції у підготовці військових фахівців, зокрема у сфері тактичного навчання та вивчення АМ. Завдяки переважно англійським інтерфейсам, імітаційним сценаріям і командним засобам комунікації, такі ігри сприяють розвитку мовленнєвих компетентностей курсантів у професійному контексті, зокрема, під час ведення бойових дій.

6. Мультимедійні технології. Включають цифрові ресурси з інтерактивним контентом, зокрема відеоуроки, навчальні та документальні фільми, аудіоматеріали (подкасти, аудіоуроки), а також інтерактивні презентації, створені за допомогою програм «Microsoft PowerPoint», «Photodex ProShow», «Adobe Flash» тощо. Наприклад, навчальна платформа «iSLCOLLECTIVE» пропонує широкий вибір навчальних матеріалів у мультимедійному форматі, включаючи інтерактивні відео та презентації, які викладачі можуть завантажувати або адаптувати для потреб курсантів. Особливої уваги заслуговує доступна і безкоштовна платформа «YouTube», де представлена велика кількість відеоматеріалів, зокрема відеоуроки «ENG for UARMY» для вивчення граматики АМ та спеціалізованої військової лексики. До ключових обмежень цих технологій належить потреба в стабільному інтернет-з'єднанні, відсутність систематизації навчальних матеріалів, а також недостатня інтерактивність у порівнянні з адаптивними платформами чи мобільними додатками.

На основі проведеного дослідження й аналізу наукової літератури, зокрема джерел [6–9], розроблено наступні рекомендації з підвищення ефективності застосування ІНТ із метою удосконалення МП у НАСВ:

1. Організувати підвищення кваліфікації викладачів АМ шляхом проведення систематичних заходів із методології використання НЦТ у МП.

2. Провести низку навчально-методичних семінарів із метою покращення «цифрової обізнаності» викладачів, їх знань і вмінь щодо застосування ІНТ у навчальному процесі. У цьому напрямі 21 листопада 2024 року проведено семінар «Використання ІКТ при вивченні іноземної мови».

3. Розробити методичні рекомендації, які систематизують підходи до використання ІНТ у МП курсантів з акцентом на дотримання базових навчальних принципів: студентоцентризм, концептуальність, узгодженість (перш за все, навчальним програмам і рівню МП курсантів), ефективність, гнучкість, динаміка, відтворюваність [6; 9].

4. Регулярно інформувати викладачів, а також і курсантів про переваги, можливості й обмеження застосування НЦТ для вивчення АМ.

5. Організувати проведення відкритих і показових практичних занять із демонстрацією ефективності використання НЦТ у навчальному процесі, спрямованих на заохочення викладачів до впровадження ІНТ у МП.

Висновки. Таким чином, у сьогоднішніх воєнних умовах реформування й адаптації української військової освіти до сучасних потреб і викликів, використання ІНТ у вивченні англійської мови виступає ключовим чинником підвищення ефективності мовної підготовки курсантів.

Творче поєднання традиційних педагогічних методів із можливостями новітніх цифрових технологій сприяє стимулюванню інтересу курсантів до вивчення англійської мови, створенню ефективного освітнього середовища. В інтересах досягнення цільових завдань іншомовної підготовки викладачі мають мати

належну «цифрову кваліфікацію», знати можливості та обмеження інноваційних технологій і враховувати їх у педагогічній діяльності, формуючи власний стиль викладання. Такий підхід має базуватися на принципі студентоцентризму зі створенням відповідного режиму вивчення курсантами англійської мови та забезпеченням адекватного мотиваційного підтексту навчання.

Використана література:

1. Основні засади мовної підготовки особового складу в системі Міністерства оборони України : затв. наказом М-ва оборони України від 8 серп. 2019 р. № 1524/з/84. 2019. 34 с.
2. Пащук Ю. М., Гавришків О. Б. Оцінювання мотивації військових курсантів до вивчення іноземних мов. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2023. № 89. С. 117–124. DOI : <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.89.24>.
3. Богуцький В. М. Мотивація вивчення англійської мови курсантами навчальних закладів системи МВС при змішаному навчанні. *Іншомовна підготовка працівників ОВС та фахівців із права*. 2015. URL : <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/7622>.
4. Захарова Л. О., Черник П. П. Структура мотивації до вивчення англійської мови у курсантів вищих військово-навчальних закладів та шляхи її корекції. *Вісник Львівського університету*. Серія міжнародні відносини. 2012. № 31. С. 350–359.
5. Щоголева Н. П. Шляхи підвищення мотивації курсантів нефілологічних факультетів до вивчення іноземних мов. *Молодий вчений*. 2021. № 6(94). С. 184–187. DOI : <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-36>.
6. Іваненко Н. В., Герасименко Ю. А., Костенко В. Г. Інноваційні підходи щодо модернізації філологічної освіти та науки України: відповідь на виклики воєнного часу. *Академічні візії*. 2023. № 18. URL : <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/281/261>.
7. Samsonova Y., Shevchenko O., Priadun S., Petkun S., Statsenko N. Analysis of modern approaches to the management of educational institutions in conditions of digitization (Ukrainian case). *Revista Eduweb*. 2022. Vol. 16(4). P. 89–100. DOI : <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2022.16.04.8>.
8. Banyoi V., Kharkivska O., Shkurko H., Yatskiv M. Tools for Implementing Distance Learning during the War: Experience of Uzhhorod National University, Ukraine. *Arab World English Journal*. Special Issue on Communication and Language in Virtual Spaces. 2023. DOI : <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4348364>.
9. Пилаєва Т. В. Інноваційні технології у вивченні англійської мови для військових потреб. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. № 71, том 2. С. 324–329. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-52>.
10. Тимчасова інструкція вивчення та впровадження досвіду у Збройних Силах України. ВКДП 7-00(01).01 : затв. наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 15 липня 2020 р. № 56. 2020. 72 с.

References:

1. Osnovni zasady movnoi pidgotovky osobovogo skladu v systemi Ministerstva obrony Ukrainy : zatv. nakazom M-va obrony Ukrainy vid 8 serp. 2019 r. № 1524/z/84. 2019. 34 s. [in Ukrainian].
2. Pashchuk Yu. M., Havryshkiv O. B. Otsiniuvannya motyvatsii viiskovykh kursantiv do vyvchennia inozemnykh mov [Evaluation of motivation of military cadets in learning foreign languages]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. Drahomanova*. Seriiia 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy. 2023. Vol. 89. S. 117–124. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.89.24>. [in Ukrainian].
3. Bohutskiy V. M. Motyvatsiia vyvchennia anhliiskoi movy kursantamy navchalnykh zakladiv systemy MVS pry zmishanomu navchanni [Motivation for learning English by cadets of educational institutions of the Ministry of Internal Affairs system during mixed education]. *Inshomovna pidhotovka pratsivnykiv OVS ta fakhivtsiv iz prava*. 2015. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/7622>. [in Ukrainian].
4. Zakharova L. O., Chernyk P. P. Struktura motyvatsii do vyvchennia anhliiskoi movy u kursantiv vyshchyykh viiskovo-navchalnykh zakladiv ta shliakhy yii korektsii [Structure of motivation to learn English for cadets of higher military educational institutions and ways of its correction]. *Visnyk Lvivskoho universytetu*. Seriiia mizhnarodni vidnosyny. 2012. № 31. S. 350–359. [in Ukrainian].
5. Shchogoleva N. P. Shliakhy pidvyshchennia motyvatsii kursantiv nefilolohichnykh fakultetiv do vyvchennia inozemnykh mov [Ways to increase the motivation of cadets of non-philological faculties to study foreign languages]. *Molodyi vchenyi*. 2021. № 6 (94). S. 184–187. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-36>. [in Ukrainian].
6. Ivanenko N. V., Herasymenko Yu. A., Kostenko V. H. Innovatsiyni pidkhody shchodo modernizatsiyi filolohichnoyi osvity ta nauky Ukrayiny: vidpovid' na vyklyky voyennogo chasu [Innovative approaches to the modernization of philological education and science in Ukraine: response to the challenges of wartime]. *Akademichni vizii*. 2023. № 18. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/281> (data zvernennia: 07.02.2025). [in Ukrainian].
7. Samsonova Y., Shevchenko O., Priadun S., Petkun S., Statsenko N. Analysis of modern approaches to the management of educational institutions in conditions of digitization (Ukrainian case). *Revista Eduweb*. 2022. Vol. 16(4). P. 89–100. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2022.16.04.8>.
8. Banyoi V., Kharkivska O., Shkurko H., Yatskiv M. Tools for Implementing Distance Learning during the War: Experience of Uzhhorod National University, Ukraine. *Arab World English Journal*. Special Issue on Communication and Language in Virtual Spaces. 2023. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4348364>.
9. Pylaieva, T. V. Innovatsiyni tekhnolohii u vyvchenni anhliiskoi movy dlia viiskovykh potreb [Innovative technologies in English language learning for military needs]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2024. № 71, tom 2. S. 324–329. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-52>. [in Ukrainian].
10. Tymchasova instruktisiia vyvchennia ta vprovadzhennia dosvidu u Zbroinykh Sylakh Ukrainy. VKDP 7-00(01).01 [Temporary Lessons Learned Standard Operating Procedures in the Armed Forces of Ukraine. VKDP 7-00(01).01] : zatv. nakazom Heneralnoho shtabu Zbroinykh Syl Ukrainy vid 15 lypnia 2020 r. № 56. 2020. 72 s. [in Ukrainian].

Nanivskyi R., Pashchuk Yu. Innovative educational technologies in language training of cadets: adaptation to modern challenges

The article analyzes the impact of innovative technologies on the process of learning English by cadets in higher military educational institutions, aiming to enhance their foreign language training. Based on the results of a survey conducted among two target groups (cadets and English language teachers) the article highlights the significant role of modern digital technologies in improving language proficiency and motivating future officers to learn English.

The paper formulates the content of innovative technologies and identifies six key areas of their application in the educational process: interactive online platforms, mobile applications, distance learning platforms, adaptive learning platforms, virtual and augmented reality systems, and multimedia technologies and applications. The study concludes that most cadets support the integration of innovative technologies, such as mobile applications, video and audio materials, and online courses, which effectively contribute to the development of listening and speaking skills. Additionally, the article reveals that teachers are insufficiently prepared to integrate digital technologies into the educational process, primarily due to their low awareness of the potential and limitations of these resources.

Based on the analysis, the article proposes several recommendations, including advanced training of teachers, conducting scientific seminars, developing methodological recommendations for using innovative educational technologies, and adjusting the organization of «open» classes.

The conclusions emphasize that combining traditional teaching methods with innovative technologies helps create an effective learning environment, increasing cadets' motivation to learn English and enhancing their foreign language proficiency.

Key words: cadet, higher military educational institution, language training, English language, motivation, innovative educational technologies, the Armed Forces of Ukraine.

УДК 613.71:37.034.1

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.103.18>

Петричук П. А., Головачук В. В.

ФОРМУВАННЯ МАЛОЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ЯК АТРИБУТ СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА СПОСОБИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ СЕРЕД ДІТЕЙ І МОЛОДІ

Зниження рівня рухової активності (далі – РА) є важливою проблемою для цивілізованих суспільств. В Україні на початку XXI століття достатній рівень оздоровчої РА мали лише 3% населення віком 16–74 роки. Враховуючи це, необхідно вжити термінових заходів для зміни ситуації, оскільки копіювання стратегій економічно розвинутих країн виявляється малоефективним. Населення України характеризується високим рівнем свідомості, але низьким рівнем матеріального забезпечення, що вимагає дослідження явища малої РА в Україні та розробки адаптованих рекомендацій.

У статті проведено аналіз співвідношення оптимальної та реальної рухової активності серед вихованців дошкільних закладів, учнів, студентів і працездатного населення. Виявлено, що кожна з зазначених категорій характеризується малою РА. Проаналізовано спосіб життя цих вікових груп та процес формування малої РА на різних етапах життєвого циклу, що дозволило визначити малу РА як атрибут сучасної цивілізації. Зроблено висновок про необхідність кардинальної перебудови освітньо-виховної системи для збільшення рівня РА серед її вихованців. Зміни повинні охоплювати всі рівні освітніх і виховних закладів, оскільки усунення хоча б однієї ланки знижує ефективність усієї системи.

Наведено рекомендації для реалізації поставленої мети: 1) переобладнати інфраструктуру дошкільних закладів та майданчиків, адаптувавши режим дня до нових умов; 2) ввести посаду дитячого спортивного інструктора для профілактики травматизму та навчання організованої РА в дошкільних установах; 3) оновити харчування в освітніх закладах, сприяючи високій РА; 4) зменшити обсяг теоретичних дисциплін у школах і ЗВО на користь фізичного виховання; 5) розширити матеріально-технічну базу для більшої кількості уроків фізкультури; 6) запровадити курси «Здоровий спосіб життя» та «Свідоме батьківство». Також запропоновано методи ефективного впровадження та збереження цих курсів для нинішніх і майбутніх батьків.

Ключові слова: мала рухова активність, фізична активність, освітньо-виховна система, фізичне виховання, молодь.

Проблемою останніх десятиліть у світі є зниження РА людства. На початку XXI століття в Україні лише 3% населення віком 16–74 роки досягали необхідного рівня оздоровчої рухової активності (2–2,5 години на тиждень) [8]. Тепер чоловіки пожинають наслідки такої РА в окопах... Не рятує ситуацію режим праці працездатного населення: «Роль мускульної праці на виробництві за століття зменшилася з 94% до 1%» [2; 12, с. 6].

Зниження РА розглядається як чинник, що сприяє розвитку так званих хвороб цивілізації [7]. Ці хвороби є першими причинами непрацездатності, захворюваності та смерті людей. На здоров'я людини впливають різні фактори: воно приблизно на 50% залежить від способу життя, на 20% – від стану оточуючого